

Sygn. akt VI W 2338/16

(...)

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 stycznia 2017 r.

Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Śródmieścia w VI Wydziale Karnym

w składzie:

Przewodniczący: SSR Anna Kegel

Protokolant: Aleksandra Duczemińska

po rozpoznaniu sprawy z oskarżenia publicznego Komisariatu Policji W.

przeciwko

P. P. synowi H. i I. z d. H., ur. (...) we W.

obwinionemu o to, że: w dniu 29 stycznia 2016 roku o godzinie 14:41 we W. na ulicy (...), na wysokości posesji (...), w siedzibie firmy (...), na żądanie uprawnionego funkcjonariusza Policji, nie wskazał, komu powierzył pojazd marki H. o nr rej. (...) w dniu 06 lutego 2015 roku o godzinie 09:36, którego kierujący we W. na ulicy (...) przekroczył dopuszczalną prędkość o 29km/h, jadąc z prędkością 79km/h, przy ograniczeniu prędkości do 50km/h w terenie zabudowanym,

tj. o czyn z art. 96 § 3 kw

I. uniewinnia P. P. od zarzutu popełnienia czynu opisanego w części wstępnej wyroku;

II. na podstawie art. 118 § 2 kpw kosztami postępowania obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 06 lutego 2015 r. Straż Miejska W. – w ramach realizacji czynności z zakresu kontroli ruchu drogowego – ujawniła wykroczenie, jakiego dopuścił się kierujący samochodem osobowym marki H. o nr rej. (...), a polegające na przekroczeniu o godz. 09.36 we W. na ul. (...) dopuszczalnej prędkości o 29 km/h.

Dowód: dokumentacja fotograficzna k. 4

Ustalono, że auto zarejestrowane przez fotoradar należy do firmy (...) Sp. z o.o. – Sp. j.

Spółka – właściciel pojazdu nie udzieliła – mimo wezwania jej do tego – informacji co do danych osoby kierującej samochodem w czasie, gdy doszło do przekroczenia prędkości. Nie uczynił tego również P. P. – personalnie wezwany pismami z dnia 01 kwietnia 2015 r.

Dowód: wyjaśnienia obwinionego z dnia 03 listopada 2016 r.

korrespondencja k. 5 – 7, 8 – 10

Przesłuchany w dniu 29 stycznia 2016 r. przez funkcjonariusza Komisariatu Policji W. w charakterze świadka P. P. stwierdził, że nie jest w stanie wskazać, kto był użytkownikiem auta zarejestrowanego przez fotoradar.

Dowód: zeznania świadka M. Ś. z dnia 03 listopada 2016 r.

protokół przesłuchania k. 13 – 14

Od września 2015 r. samochód marki H. o nr rej, (...) stanowił własność firmy (...) Sp. z o.o. Spółka komandytowa.

Dowód: wyjaśnienia obwinionego z dnia 03 listopada 2016 r.

kserokopia dowodu rejestracyjnego k. 32 - 33

informacja KRS k. 34 – 35

Kierowcą samochodu H. o nr rej. (...), zarejestrowanego przez fotoradar w dniu 06 lutego 2015 r. o godz. 09.36 we W. na ul. (...) był P. P..

Dowód: opinia antropologiczna k. 64 - 70

P. P. był karany za wykroczenia w ruchu drogowym.

Dowód: dane o karalności k. 11

Przesłuchany w charakterze obwinionego P. P. nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu. Wyjaśnił, że samochód użytkowany jest przez pracowników firmy, przy czym nie prowadzi się ewidencji jego wykorzystania. Wskazał, że jakość zdjęcia wykonanego przez fotoradar nie pozwala na identyfikację kierowcy. Zakwestionował też prawidłowość i zasadność skierowania przeciwko niemu wniosku o ukaranie, podnosząc że w dacie, gdy był przesłuchiwany przez funkcjonariusza Policji, samochód stanowił własność firmy (...) Sp. z o.o. Spółka komandytowa, w której nie pełnił żadnej funkcji.

Sąd nie znalazł podstaw, aby kwestionować wiarygodność wyjaśnień obwinionego, wiarygodna była także - w ocenie Sądu – całość materiału dowodowego zgromadzonego w przedmiotowej sprawie, wobec czego wszystkie zgromadzone w toku postępowania dowody zostały przyjęte za podstawę rekonstrukcji stanu faktycznego.

Przepis art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym nakłada na właściciela bądź użytkownika pojazdu obowiązek wskazania na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie.

Przez uprawniony organ należy rozumieć przede wszystkim wszelkie organy uprawnione do dokonywania czynności w zakresie kontroli ruchu drogowego wskazane w dziale V Prawa o ruchu drogowym, w tym Policję.

Zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 marca 2014r. w sprawie o sygn. P 27/13 (Dz. U. z 24 marca 2014 r. poz. 375) wezwany do wskazania kierującego pojazdem ma pięć możliwości: 1) wskazać siebie, jeżeli faktycznie prowadził pojazd; 2) przedstawić dowód, że nie jest ani właścicielem, ani posiadaczem pojazdu; 3) wskazać, kto kierował lub używał pojazd; 4) nie wskazać, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania; 5) przedstawić dowód, że pojazd był użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec.

W czwartym wypadku, gdy właściciel lub posiadacz pojazdu nie wskaże, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania, naraża się na odpowiedzialność za wykroczenie określone w art. 96 § 3 kw.

Jak wskazał Trybunał Konstytucyjny w omawianym orzeczeniu, zgodnie z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym właściciel lub posiadacz pojazdu nie ma obowiązku wskazania, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, jeżeli pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez

nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec. W sytuacji użycia pojazdu wbrew woli i wiedzy właściciela lub posiadacza pojazdu przez nieznaną osobę, czemu nie mógł on zapobiec, nie dochodzi w ogóle do spełnienia znamion wykroczenia określonego w art. 96 § 3 kw. Właściciel lub posiadacz pojazdu, nie wskazując, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, jeżeli pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec, nie zachowuje się, jak wymaga tego art. 96 § 3 kw „wbrew obowiązkowi”.

W ocenie Trybunału Konstytucyjnego odpowiedzialność za wykroczenie określone w art. 96 § 3 kw zostanie wyłączona także w sytuacji, gdy właściciel lub posiadacz pojazdu uchylił się od obowiązku wskazania, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie w ramach prawa do obrony na podstawie art. 74 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego w związku z art. 20 § 3 ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r. - Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia. Właściciel lub posiadacz pojazdu nie ma zatem obowiązku wskazania, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie, jeżeli sam tym pojazdem kierował lub go używał i dopuścił się np. wykroczenia przekroczenia prędkości zarejestrowanego za pomocą urządzenia rejestrującego.

Należy tu także dodać, iż Trybunał Konstytucyjny dokonując wykładni art. 96 § 3 kw, dostrzegł możliwość, iż osoba którą zobowiązano do przedmiotowego wskazania nie dysponuje w tym zakresie wiedzą. Taka sytuacja ma chociażby miejsce, jak wskazał Trybunał Konstytucyjny, gdy samochód został zarejestrowany przez fotoradar od tyłu. Sytuacja ta jednak, w ocenie Trybunału Konstytucyjnego, nie wyłącza odpowiedzialności z art. 96 § 3 kw.

Wykroczenie z art. 96 § 3 kw popełnia bowiem każdy, kto wbrew obowiązkowi nie wskazuje na żądanie uprawnionego organu, komu powierzył pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie. Obowiązek taki wynika wprost z art. 78 ust. 4 ustawy prawo o ruchu drogowym i zgodnie z treścią wskazanego przepisu spoczywa nie tylko na właścicielu, ale i na posiadaczu pojazdu, a zatem na osobie, która nie będąc właścicielem, czasowo nim włada (użytkowniku pojazdu). W realiach przedmiotowej sprawy, w sytuacji, gdy użytkownikiem pojazdu była spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, obowiązek powyższy ciążył na organie uprawnionym do reprezentowania spółki, a więc na Prezesie Zarządu.

Przepis art. 78 ust. 4 Prawa o ruchu drogowym nakłada więc na każdą ze wskazanych wyżej osób ma obowiązek upewnienia się i zapamiętania, komu w danym czasie powierza pojazd, którym dysponuje. W konsekwencji, na możliwość przypisania przedmiotowego wykroczenia nie może mieć wpływu fakt, że sprawca nie pamięta, komu w danym dniu powierzył pojazd. Świadczy to bowiem jedynie o niedołożeniu należytej staranności wymaganej od niego jako właściciela lub posiadacza pojazdu w świetle przepisów ustawy prawo o ruchu drogowym.

W obecnym stanie prawnym niewskazanie przez właściciela lub posiadacza pojazdu, komu powierzył ten pojazd do kierowania lub używania w oznaczonym czasie z powodu braku odnośnej wiedzy, co do tej osoby, stanowi wybryk z art. 96 § 3 kw, chyba że pojazd został użyty wbrew jego woli i wiedzy przez nieznaną osobę, czemu nie mógł zapobiec jak stanowi art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym. Ustawodawca bowiem kreując obowiązek, o którym mowa w art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym nałożył na osoby, będące adresatami tego przepisu powinność podjęcia działań zapewniających możliwość realizacji tego obowiązku. Skoro więc użytkownik (właściciel) pojazdu nie wypełnia obowiązku wynikającego w sposób bezwzględny z treści art. 78 ust. 4 ustawy Prawo o ruchu drogowym (którego znajomość jest przecież jego powinnością), nie zapewniając sobie możliwości weryfikacji osób użytkujących pojazd w określonym czasie, to przyjąć należy, iż co najmniej godzi się na popełnienie wykroczenia z art. 96 § 3 kw.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu w postanowieniu z dnia 6 lutego 2014 r. w sprawie o sygn. IV Kz 11/14 wprost stwierdził, iż samochód nie jest rzeczą, którą użycza się przypadkowym, nieznanym osobom. W istocie, pozornie może wydawać się, iż to rozwiązanie zbyt daleko ogranicza wolności obywatelskie. W praktyce jest powszechnie przyjmowanym udostępnianie samochodów innym osobom bez rejestrowania tego faktu. Należy tu jednak stwierdzić, iż tego rodzaju praktyka, ciesząca się społecznym przyzwoleniem jest sprzeczna z obowiązującym porządkiem prawnym

– wolą ustawodawcy wyrażoną w art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym. Samochód jest bowiem przedmiotem, którego posługiwanie się może stanowić źródło istotnego niebezpieczeństwa. Nie przez przypadek ustawodawca zezwolił na korzystanie z samochodu osobom o określonym cenzusie wiekowym, posiadającym uprawnienia ku temu w postaci niełatwego do uzyskania prawa jazdy poprzedzonego badaniem stanu zdrowia jak i weryfikacją umiejętności posługiwania się tym przedmiotem oraz wiedzą o zasadach prawnych korzystania z niego. Karane jest w art. 95 kw już tylko posługiwanie się samochodem bez posiadania przy sobie wymaganych dokumentów. Wreszcie nieprzypadkowo penalizowane jest samo korzystanie z samochodu w warunkach ograniczonej możliwości kontrolowania swoich reakcji, czego wyrazem jest treść art. 87 § 1 kw czy 178a § 1 kk. Dlatego też należy wywieść, iż wolą ustawodawcy jest wprowadzenie zasady ścisłej reglamentacji korzystania z samochodu. W konsekwencji, jeśli samochód jest udostępniany innym osobom to owo udostępnienie powinno podlegać kontroli a nie być dowolnym. Inaczej bowiem nie sposób oddać braku limitu czasowego ciężenia powinności wynikającej z art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym jak i jego restrykcyjności przy precyzji redakcyjnej tego przepisu. Także nie można przywiązywać nadmiernej wagi do takiego elementu jak chociażby przedstawiany uprawnionemu wizerunek kierowcy. Treść art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym w żaden sposób nie odnosi się bowiem do tej okoliczności. Osoba uprawniona do korzystania z samochodu ma bowiem obowiązek wskazania kierującego nim wyłącznie w oparciu o dane umożliwiające określenie kierującego, a te w zasadzie sprowadzają się, przy powyższych założeniach, do daty posługiwania się tym samochodem.

Podkreślić jeszcze raz należy, że osoba nabywająca samochód, czy posługująca się nim, powinna liczyć się z powinnościami wynikającymi z ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym w tym z art. 78 ust. 4 tejże ustawy. Jeżeli nie akceptuje przyjęcia na siebie takiego zobowiązania powinna zatem powstrzymać się od nabycia samochodu czy posługiwania się nim. Wtedy nie będzie dotyczył jej obowiązek unormowany w art. 78 ust. 4 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym. Wszak posiadanie samochodu czy posługiwanie się samochodem nie jest prawnie nakazane w obowiązującej rzeczywistości prawnej.

P. P., będąc właścicielem lub użytkownikiem pojazdu, byłby więc zobowiązany wskazać na żądanie funkcjonariusza Policji, komu powierzył ten pojazd do używania w oznaczonym czasie. Zważywszy jednak, że to on sam mógł być kierowcą auta w czasie, gdy zostało popełnione wykroczenie z art. 92 § 1 kw, miał w takiej sytuacji prawo niewskazywania siebie jako sprawcy tego wykroczenia. Przepis art. 74 § 1 kpk, recypowany do postępowania wykroczeniowego mocą art. 20 § 3 kpw, stanowi bowiem, że oskarżony (obwiniony) nie ma obowiązku (...) dostarczania dowodów na swoją niekorzyść. Skoro zatem P. P., odmawiając wykonania obowiązku nałożonego przez art. 78 ust. 4 Prawa o ruchu drogowym, korzystał z przysługującego mu ustawowego uprawnienia, to nie sposób czynić mu z tego zarzutu działania wbrew prawu.

Mając zatem na uwadze, że odmowa wskazania kierującego pojazdem marki H. o nr rej. (...) mieściła się w ramach procesowych uprawnień przysługujących obwinionemu, a dodatkowo – jak wynikało z informacji KRS (k. 34 – 35) - w dniu 29 stycznia 2016 r. nie był on osobą zobowiązaną do udzielenia informacji w myśl art. 78 ust. 4 Prawa o ruchu drogowym, Sąd zobligowany był do uniewinnienia P. P. od stawianego mu zarzutu.

Konsekwencją powyższej decyzji było obciążenie kosztami postępowania Skarbu Państwa – w myśl art. 118 § 2 kpw.